

Юридична консультація

Про добровільне об'єднання територіальних громад

Важливою складовою процесу децентралізації є створення спроможних та самодостатніх територіальних громад, які б могли забезпечити: поліпшення потреб громадян, оперативне та якісне надання базових соціальних та адміністративних послуг, більш ефективне використання бюджетних коштів та інших ресурсів. Тому для встановлення правових умов і можливостей у формуванні таких громад Верховною Радою України прийнятий Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (далі – Закон), який набрав чинності 5 березня 2015 року.

Який механізм добровільного об'єднання територіальних громад встановлює Закон?

Першим кроком у добровільному об'єднанні територіальних громад має бути пропозиція щодо його ініціювання, яка повинна містити: перелік територіальних

громад, що об'єднуються, із зазначенням відповідних населених пунктів; визначення адміністративного центру об'єднаної територіальної громади та її найменування.

Ініціаторами добровільного об'єднання територіальних громад сіл, селищ, міст можуть бути:

- 1) сільський, селищний, міський голова;
- 2) не менш як третина депутатів від загального складу сільської, селищної, міської ради;
- 3) члени територіальної громади в порядку місцевої ініціативи;
- 4) органи самоорганізації населення відповідної території (за умови представлення ними інтересів не менш як третини членів відповідної територіальної громади).

Пропозиція щодо ініціювання добровільного об'єднання територіальних громад повинна бути вивчена сільським, селищним чи міським головою та подана ним на громадське обговорення, яке проводиться

протягом 30 днів з дня надходження такої пропозиції.

Порядок проведення громадського обговорення визначається сільською, селищною, міською радою.

Після прийняття відповідною радою рішення про надання згоди на добровільне об'єднання територіальних громад сільський, селищний, міський голова надсилає пропозицію про таке об'єднання голові суміжної територіальної громади, який повинен повторити процедуру щодо вивчення та громадського обговорення отриманої пропозиції.

Після завершення громадського обговорення пропозиція подається до відповідної ради на сесію для прийняття рішення про надання згоди на добровільне об'єднання територіальних громад та делегування представника (представників) до спільної робочої групи або про відмову в наданні згоди.

У разі прийняття рішення про надання згоди на добровільне об'єднання територіальних громад сільський, селищний, міський голова, який ініціював об'єднання, приймає рішення про утворення спільної робочої групи з підготовки проектів рішень щодо добровільного об'єднання територіальних громад та інформує про це Верховну Раду Автономної Республіки Крим, Раду міністрів Автономної Республіки Крим, відповідні обласну раду, обласну державну адміністрацію.

Підготовлені спільною робочою групою проекти рішень також підлягають обов'язковому громадському обговоренню (протягом 60 днів), за результатами якого сільські, селищні, міські голови вносять питання про його схвалення на розгляд (протягом 30 днів) сільських, селищних, міських рад.

Схвалені сільськими, селищними, міськими радами проекти рішень щодо добровільного об'єднання територіальних громад у п'ятиденний строк подаються Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній державній адміністрації для надання

висновку щодо відповідності цього проекту Конституції та законам України.

У разі відповідності проекту рішення щодо добровільного об'єднання територіальних громад Конституції та законам України сільські, селищні, міські ради приймають рішення про добровільне об'єднання територіальних громад або про проведення місцевого референдуму щодо підтримки об'єднання територіальних громад.

У разі прийняття сільськими, селищними, міськими радами рішення про добровільне об'єднання територіальних громад, а також у разі підтримки добровільного об'єднання територіальних громад на місцевому референдумі сільський, селищний, міський голова територіальної громади, в якій ініційовано питання про добровільне об'єднання територіальних громад, звертається з поданням до Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної ради про утворення об'єднаної територіальної громади.

Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласна рада протягом 30 днів розглядають подання про утворення об'єднаної територіальної громади та приймають відповідне рішення.

Об'єднана територіальна громада, адміністративним центром якої визначено місто, є міською територіальною громадою, центром якої визначено селище, – селищною, центром якої визначено село, – сільською.

Наслідки добровільного об'єднання територіальних громад

Внаслідок здійснення об'єднання територіальних громад припиняються повноваження органів місцевого самоврядування, сільського, селищного, міського голови територіальних громад, що об'єдналися. Натомість, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласна рада одночасно з прийняттям рішення про утворення об'єднаної територіальної громади призначає місцеві вибори депутатів сільської, селищної, міської ради об'єднаної територіальної громади та сільського, селищного, міського голови.

Бюджети територіальних громад, що об'єдналися, виконуються окремо до закінчення бюджетного періоду.

Заходи щодо припинення в результаті ліквідації органів місцевого самоврядування територіальних громад, що об'єдналися, як юридичних осіб здійснює ліквідаційна комісія відповідно до закону, яка утворюється новообраною сільською, селищною, міською радою.

У період з дня набрання чинності рішенням Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної ради про утворення об'єднаної територіальної громади до формування органів місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади відчуження, передача в оренду (користування), заставу (іпотеку), лізинг, концесію, оперативне управління об'єктів комунальної власності територіальних громад, що об'єдналися, забороняється.

На яку державну підтримку слід розраховувати при добровільному об'єднанні територіальних громад?

Держава здійснює інформаційно-просвітницьку, організаційну, методичну та фінансову підтримку добровільного об'єднання територіальних громад.

Фінансова підтримка державою здійснюється шляхом надання об'єднаній територіальній громаді коштів у вигляді субвенцій на формування відповідної інфраструктури згідно з планом соціально-економічного розвитку такої територіальної громади.

Загальний обсяг фінансової підтримки розподіляється між бюджетами об'єднаних територіальних громад пропорційно до площі об'єднаної територіальної громади та кількості сільського населення у такій територіальній громаді з рівною вагою обох цих факторів.

Загальний обсяг субвенцій на формування відповідної інфраструктури об'єднаних територіальних громад визначається законом про Державний бюджет України.

Перед створенням добровільного об'єднання територіальних громад слід знати, що таке об'єднання повинно відповідати певним умовам, зокрема:

- у складі об'єднаної територіальної громади не може існувати іншої територіальної громади, яка має свій представницький орган місцевого самоврядування;
- територія об'єднаної територіальної громади має бути нерозривною, її межі визначаються по зовнішніх межах юрисдикції рад територіальних громад, що об'єдналися;
- об'єднана територіальна громада має бути розташована в межах території Автономної Республіки Крим, однієї області;
- при прийнятті рішень щодо добровільного об'єднання територіальних громад беруться до уваги історичні, природні, етнічні, культурні та інші чинники, що впливають на соціально-економічний розвиток об'єднаної територіальної громади;
- якість та доступність публічних послуг, що надаються в об'єднаній територіальній громаді, не можуть бути нижчими, ніж до об'єднання.

Добровільне об'єднання територіальних громад не призводить до зміни статусу населених пунктів як сільської чи міської місцевості.

Слід зазначити, що новим законом запроваджено інститут старост. Староста обиратиметься у селах та селищах рішенням місцевої ради на строк її повноважень та представлятиме інтереси мешканців села у виконавчому органі місцевої ради об'єднаної територіальної громади. Він також братиме участь у підготовці бюджету територіальної громади в частині, що стосується фінансування програм на території відповідного селища.

Н. З. Саведчук
начальник відділу реєстрації
нормативно-правових актів правової
роботи та правової освіти Головного
територіального управління юстиції
в Івано-Франківській області